

СИСТЕМ УСТАНОВЕ ЈЕДНОГ НАСЛЕДНИКА

1. Опште је правило модерних наследних права јединственост интестатског наслеђивања независно од својства објеката из заоставштине. У minulим временима није било тако (а није свуда ни данас), јер су ти објекти — на основу извесних мерила — сачињавали две или више група добара за које су напоре доважила два или више међусобно независних наследних редова. Једну од група тих добара чинило је пољопривредно земљиште заједно са још неким објектима и за њу је важио нарочити поседовни режим, чије је битно обележје преношење односних добара са јединке једног поколења на јединку из наредног поколења итд.

Овај облик правног квалитета добара, иако је имао разне модалитете, постојао је у низу земаља (Аустрији, Данској, Немачкој, Норвешкој, Чехословачкој, Швајцарској и Шведској, на пример), а и данас постоји у Пољској и још неким земаљама. Он, међутим, није био распрострањен у свим крајевима наведених држава, нити је, пак, био једини и општеобавезни начин преношења имовине по основу наслеђивања. Тако, у Немачкој овај систем није важио у неким покрајинама, а тамо где је важио није био уређен униформним законом нити је свуда априори био обавезан. Тек су га нацисти 1933. године законом о наследном поседу увели као општеобавезну установу. Ово, пак, не значи да се он односио на све власнике земљишта, пошто је важио у простору између минималне и максималне величине поседа. Установа наследног поседа (Erbhof-a) није се, дакле, односила на земљоранике чији је посед био испод доње (иначе, описно повучене) границе и, у начелу, оних чији је посед био већи од горње (120 хектара) границе.

Овај установи придавана је, и у наследном праву и у другим грамама имовинског права, важност која је била несразмерна са улогом коју је она објективно могла да има. Ништа ту у бити није помогла тога у коју је била обавијена, јер она ниуколико није била ни нова ни „германска” особеност. Мотив нациста био је у ствари очување пољопривредног поседа, заштита базе на којој је израстао сталеж који је гајио милитаристичка хтења и покушај заустављања процеса раслојавања сељака на све мањи број велепоседника и све већи број безземљаца и бескућника. Наследник је био прворођени син, али је, под одређеним условима, то могао бити и најмлађи син, па чак и најближи десцендент женског пола. Сукцесор је био само један, без обзира на то ко је он као оставиочев сродник. На

следни посед добио је и карактер једне неотуђиве, хипотеци и пленидби неподложне установе.

2. Једно од питања — а њих има много и веома су сложена — које намеће установа једног наследника тиче се поља њене примене, будући да оно може бити тотално или парцијално. Ако би се она примењивала у свим случајевима, средство би надмашило циљ, а то је домен ирационалности. Делимична, пак, примена претпоставља изналагање погодног параметра, а то би нас нужно увело у аграрну политику чија је проблематика особена и врло велика како по обиму тако и по садржају. Ако би се рекло да је то она величина која омогућује економско стање поседа да земљорадничкој породици обезбеди просечан стандард, претходно би ваљало решити низ питања међу којима и ова: како одредити климатске услове, бонитет земљишта, агротехничке мере, стручност и радиност наследника, удаљеност од комуникација и тржишта, политику цена итд. Осетљивост ових питања увећава околност што је оно на шта се она односе подвргнуто сталном или повременом кретању и преображају.

3. Време дејства установе једног наследника скопчано је са више питања. Ако би оно било перманентно, до цепања земљишта не би могло доћи ни правним пословима *inter vivos* ни правним послом *mortis causa*. Уколико би, пак, њено дејство било резервисано само за случај дефункције, остала би отворена читава серија могућности да се за животним правним пословима постигне управо оно што се жели спречити овом устаном. Искуство и понирање у друштвену стварност показују да не би требало много сумњати у такав исход ствари. Није, међутим, овде место да се поменично наведе и разлажу путеве и начини којим би се постизало заобилажење фиксиране установе. Значајније би било — кад би то циљ теме налагао — позабавити се узроцима који би наводили људе на одређено понашање, а последице оставити за другу и спореднију прилику. Најзад, могућан је и један средњи пут у који би био уграђен низ елемената. Ево неких од њих: отуђење у корист друштвених правних лица не би било везано за протек времена; отуђење (ни делимично ни у целини) у корист физичких лица не би, рачунајући од момента делације, било дозвољено у року од пет или десет односно више година; сукцесор који је добио пољопривредно земљиште могао би, уколико то нарочите околности — а њих би ваљало ближе одредити — налажу и уколико суд нађе да оне постоје, део истог отуђити; дозволити замену земљишта и друго. Одговор на изнете дилеме може — у зависности од угла посматрања — бити различит, али највише пажње привлачи онај по коме би дејство установе једног наследника било непрекидно. Али би тек тада настало чвориште у које је уплетено и питање уклапања те установе у наш постојећи систем привређивања. Уосталом, не види се каквог би смисла имала цела ова установа у случају кад је наследник био и остао власник пољопривредног земљишта у површини мањој од оне која се може имати у приватној својини и који је наслеђеним земљиштем само попунио простор до максимума, сем ако би пољопривредно земљиште уопште било стављено ван грађанско-правног промета.

4. Изванредно сложен, осетљив и нимало лак задатак представља отпремнина. Ту се, на првом месту, поставља питање да ли би на накнаду

имали право сви наследници или само неки од њих и, уколико би било прихваћено ово друго, који би критеријум могао да се прихвати као погодан. На другом месту намеће се питање да ли отпремнину увести као обавезну категорију или не. У хипотези потврдног одговора треба рачунати са два симултана интереса који у начелу не само да немају ништа заједничко већ су по правилу посве супротни. Ако, илустрације ради, узмемо пример који је базиран на следећим пропозицијама: иза оставиоца су остала два првостепена потомка, бруто вредност земљишта износи осамдесет хиљада динара, а пасива десет хиљада динара, онда је интерес десцендента који непокретност преузима да нето вредност ове буде што ниже одређена и да не сме бити изнад нивоа који би угрозио рентабилитет, а тиме и економску егзистенцију поседа, с једне стране, и да исплата отпремнине буде извршена у деловима, с друге стране. Напротив, интерес другог десцендента био би да односна вредност буде одређена у висини прометне вредности чисте активе која би му, при реалној подели, припала и да иста одједаред буде исплаћена. Кад би отпремнина била једнака вредности стварног дела наследника степена и квалитета сродства који има прималац отпремнине (у нашем примеру тридесет хиљада динара), питање је колико би се то слагало са суштином установе једног наследника и могућношћу економског одржања наследног поседа. Ако би, пак, она била сувише ниска, њена би једностраност рељефно дошла до изражаја и у низу случајева изазвала више неповољних последица међу којима и недовољну материјалну основу потребну за почетак самосталног живљења осталих припадника истог наследног реда. Претерано повлашћивање преузимаачу поседа, било да се оно врши на описани начин било на основу висине вредности приноса земљишта или у неком другом облику, не би, дакле, имало уза се довољно ваљаних разлога. Опречно интереса наследника пољопривредног земљишта и сродника који добија накнаду остала би не такнута и у случају кад би и један и други, сразмерно вредности дела који му је припао, одговарали за оставиоачеве дугове настале поводом прибављања и обделавања пољопривредног земљишта.

У оквиру скупине лица која би имала право на отпремнину, могле би се увести две категорије: она чија би накнада била приближна вредности реалног дела који би сваком појединцу припао по општим правилима наслеђивања и она чија би накнада била знатно испод вредности реалног дела који би сваком појединцу припао у хипотези непостојања установе једног наследника. У прву би, ad exemplum, спадали наследници који су трајно и потпуно неспособни за привређивање и сукцесори пољопривредници који су стално радили на односном земљишту. У другу би спадали неки други наследници, при чему би висина накнаде била зависна, поред осталог, од материјалне ситуираности примаоца и даваоца отпремнине, од њихових личних способности и других компоненти које сачињавају њихову ситуацију, од величине, места и квалитета пољопривредног земљишта и слично. Друго је, пак, питање колико би се све то слагало са циљем установе из наслова рада.

5. За парентеларно-линеарни систем карактеристична је подела наследника на скупине (парентеле, наследна колена) које су поређане по начелу хијерархијске лествице. Припадници наредне скупине не могу бити:

позвани на наслеђе док има припадника претходне скупине који хоће и могу да буду *de cuius-ovi* наследноправни следбеници. Скупине се деле на групе (линије) тако да принцип искључивости важи не само између парентела већ и између линија унутар парентела, а такође и између лоза. Због тога се намеће проблем како установу главног наследника довести у склад са горњим правилом парентеларно-линеарног система будући да је он израђен на основу одређених шема и да је његова *in concreto* примена аутоматска, а то ће, пре свега, рећи да је неосетљива на специфичности случаја, док је установа главног наследника и, посебно њена фактичка реализација, базирана на низу особености случаја. Једна од солуција која би овде могла доћи у обзир састојала би се у примени правила парентеларно-линеарног система увек и све дотле док то не би представљало несагласност са правилима установе главног наследника, а након тога би долазило до примене ових потоњих.

Изналажење критеријума на основу којих би се одређивао преузимач пољопривредног земљишта главно је питање у овом домену проблематике коју третирамо. Да ли овде увести арбитрарност *de cuius-a* или не, да ли увести споразум *de cuius-a* са наследницима или не и, у претпоставци потврдног одговора, да ли им дати приоритет у односу на законску прецизију о избору главног наследника, питање је чија је деликатност очигледна а присуство неизбежно. Но, без обзира на инаугурисање односне сагласности и примата, фиксирање мерила за одређивање наследника земљишта питање је за себе. Да ли узети у обзир занимање, ступањ стручности у занимању, дуже обрађивање односне непокретности, обим извора прихода у укупном доходу итд. или комбиновати ове елементе, могло би се одређено одговорити тек након дубље анализе свих околности које овамо инклинирају као и оних које упућују на противну солуцију. Наследник пољопривредног земљишта могао би бити било који припадник круга законских сукцесора, независно од тога што остали део наследства наслеђују припадници из његове или неке у односу на ону у којој се он налази приоритетне парентеле. Питање би се могло решити и тако што би само ближи оставночеви сродници и брачни друг били по одређеном следореду позвани да приме пољопривредно земљиште, и ако они то са било кога разлога не би прихватили, земљиште би припало држави. Тако би могло бити и у случају кад брачни друг и сродници постоје, али су трајно неспособни за приређивање.

Овде постоји и једна посебна тешкоћа: слобода избора занимања и заплена. Ово прво значи да свако може бирати и, под условима законом предвиђеним, променити своју професију. Отуда се, док постоји односно уставно начело, ни један сродник и брачни друг не би морао прихватити положаја једног наследника без обзира на његово земљорадничко занимање и хтење да наследи *de cuius-a* у другим добрима из заоставштине. Ту је и факт да у наше доба не постоји баш велико одушевљење за земљорадничко занимање и останак на селу. У вези са изложеним је и питање слободе тестирања, пошто њено постојање и неусмереност одуарају од целе концепције једног наследника. Она би имала изванредан *raison d'être* једино у хипотези могућности њене примене на лице које испуњава услове који се захтевају на страни нетестаменталног наследника као преузимача одно-

сне непокретности, али би се и ту, између осталог, наишло на тешкоћу учељавања висине вредности расположивог и нужног дела.

6. Установа једног наследника претпоставља могућност запошљавања осталих оставиочевих сродника у индустрији и другим привредним гранама и делатностима, а како ствар у том погледу стоји, чак и у неким земљама које су осетно развијеније од наше земље, познато је. Њена егзистенција стоји у одређеној конексији и са ступњем natalитета у том смислу што у привредно неразвијенијој средини и висок прираштај становништва одређује неповољне услове за остварење исте. Питање је сад: ко од припадника једне парентеле (рецимо колена потомака) треба да преузме пољопривредно земљиште а ко да иде са њега? Одговор нимало није једноставан, јер су животне прилике крајње разноврсне и испреpletене, а социјални реалитет непресушно врело нових факата. Тако се може десити да више првостепених потомака испуњава услове да се нађе у позицији главног наследника. Овде би, прво, морао постојати параметар за елиминацију конкурената (елементи који дају већи степен поуздања да ће се сврха установе повољно остваривати, на пример), а, затим, орган који би одабир извршио. Постоје, штавише, и хипотезе у којима одлазак једног сродника са пољопривредног земљишта не долази у обзир, јер је он опречан са природом заједништва које постоји између покојникових сродника. Најближи сродници оставиоцу јесу његови родитељи. Једва је потребно рећи да ту не постоје ни материјални ни етички — а о правним и да не говоримо — ићи било какви други разлози који би могли да оправдају установу једног наследника. Ако би се рекло да родитељ који није наследио пољопривредно земљиште може у споразуму са другим родитељем да остане на односном добру и да га на основу уговора о закупу или некој другој правној подлози обрађује, зашло би се у домен расуђивања који мало приличи познаваоцима социјалног бића коме правни прописи треба да служе. Горња супротност није резервисана само за првостепену асценденту умрлог. Она по правилу постоји и у других предака, а — под извесним условима — и у неких потомака. Фиксирано питање тиче се, између осталог, и оних оставиочевих сродника који су малолетни (а овде ваља нагласити да систем главног сукцесора подразумева и припремање одређених оставиочевих сродника за друга занимања) или пунолетних али неспособних за привређивање услед урођених или стечених мана. Ту постоји читав сплет околности које захтевају пуно обзира и које не трпе круте шеме и калупе. Напротив, оне траже гипка и прилагодљива решења у мери која би их учинила сасвим целисходним.

7. Сустав једног наследника не би био потпун ако би се базирао само на пољопривредном земљишту будући да *res naturaliter immobiles* обухватају и друга добра (зграде за становање, штале и др.) која, посматрано са економског гледишта, сачињавају са земљиштем једну целину. И не само то, јер се под непокретним стварима подразумевају и одређене покретне ствари уколико служе за употребу и искоришћавање непокретних ствари (машине и друге алатке којима се обрађује земљиште, стока за вучу и сл.). Ту, разуме се, спадају само оне *res mobiles* за које су испуњене претпоставке на основу којих се покретне ствари сматрају за *res civiliter immobiles*.

Ова нова димензија механизма установе једног наследника потенцира низ питања чија се природа и суштина не слаже са праволинијским солуцијама. Међу наследницима који станују у кући као једном од добара из заоставштине неретко се налазе како особе неспособне за рад тако и особе које се баве разним занатима и услужним делатностима, а такође и оне које су запослене у индустрији, саобраћају, трговини итд. Овде је све у покрету и мењају се не само опште већ и појединачне прилике тако да не би разумно било игнорисати их и, поред осталог, не дозволити потребно прибежиште онима чија ситуација то налаже. Очевидно је — иако се ствар само донекле испрљује у ономе што је речено — да би ваљало избећи све оно што би вређало животну стварност и нагомилавало тешкоће.

8. Установа којој је посвећен овај напис претпоставља јасно одређивање њене сврхе. То је децизивни елемент, чије одсуство, макар и делимично, значи ход у несигурност, а то је управо оно за чим најмање треба жудети. Да ли је та сврха заустављања процеса уситњавања сељачког поседа, или је то пут за повећање производње хране, или је то једна од допунских мера у напору за разрешавање и поступно превазилажење супротности село — град, или све то заједно, или, најзад, нешто што се у целини, или само донекле, налази изван означеног поља опсервације, проблем је за себе.

Прва алтернатива тешко да би се могла успешно бранити. Сељачки је посед у многим случајевима већ атомизиран испод степена са којим установа главног наследника традиционално рачуна, тако да се *implicite* испољава питање сједињавања ситних поседа, а то — без изналажења целисходних и за дуже време прихватљивих решења — очигледно не би било упутно. Уз то, примена савремених агротехничких мера битно утиче на обим рода пољопривредних култура који све јаче, распрострањеније и разноврсније тржиште апсорбује. Због тога се мења и висина дохотка од пољопривреде, а тиме и уобичајена мерила економске способности наследног поседа. Ту су присутни и бројни други узроци који детерминишу смер развоја у области индивидуалног земљорадничког поседа. Данас широм земље има више стотина хиљада такозваних старачких домаћинстава у којима нема радне снаге, па, наравно, ни потенцијалног главног наследника. Чињеници који то условљавају налазе се изван сељачког поседа који је овде само немоћни посматрач процеса који у најразвијенијим земљама већ сада представља прошлост.

Друга алтернатива такође не делује убедљиво, јер нема пажње вредних доказа да би само начело недељивости сељачког поседа имало за резултат и много више и осетно квалитетније хране од постојећег кретања квантума и каквоће производа на индивидуалним газдинствима. Поседовни поредак једног наследника није способан да утре пут нивоу производње за којом се тежи. Напротив, не би било изненађење ако би инаугурисање односне установе наишло на психолошку одбојност и сплашњавање интереса за улагања у пољопривреду ради интензификације производње. Продукција за тржиште не решава се каутелама из наследног права будући да је ту превасходно реч о проблему из сфере економске а посебно аграрне политике.

Ни трећа алтернатива нити све оне заједно не могу, по нашем мишљењу, одвести прихватљивом резултату. Тиме, дакако, није казано да оне не представљају било какву вредност, али нас тај изглед ствари не занима. Оно што се хоће рећи има тај смисао да установа једног наследника није подобна да упије и носи нове економске облике које намеће друштвени развој и циљ коме се тежи. Он би дубоко засецао у међуљудске односе, али би мало улазио у суштину ствари од чијег решења зависи модерна пољопривреда и њено складно уклапање у читаву привреду.

Изаз, дакле, треба тражити у одговарајућој економској концепцији и предузимању читавог низа мера које би обезбевале њену реализацију. У сваком случају, ваљало би се клонити олаког увођења једног заводљивог палијатива (— а неопрезност и мало користан посао сродници су —) за који има доста знакова да би *de facto* значио страно тело у датом социјалном ткиву и непотребан губитак времена. Према томе, вредно би било темељно размислити пре него што би то било доцкан. Из изложеног дало би се закључити: оскудица довољно убедљивих разлога на којима би се могао засновати опортунитет статистирања описаног поседовног поретка указује на потребу да предстојећа реформа друштвених односа који се тичу наслеђивања треба да у погледу установе једног наследника остави нетакнуто постојеће стање. Закон о наслеђивању је и иначе један, да тако кажемо, храст чије је дебло једно и здраво, а крошња довољно велика да прими и очува свежину живота.

9. Напокон, гледање на земљиште као основно економско добро припада доста далекој прошлости. Покретне су ствари поодавно избиле у први план. Процес који има тај карактер присутан је и у нас и он ће, по свему судећи, све више долазити до изражаја. Већ сада има доста случајева где пољопривредно земљиште представља мањи део вредности објеката заоставштине. То је у нас условљено и ограничењем величине земљишта које се може имати у приватној својини. И ово иде у прилог наше тезе да се не треба излагати ономе што представља успомену на феудалну прошлост и затамњивање проблематике пољопривреде која очекује адекватнија решења и која по свом друштвеном значају спада у задатке првог реда. Трагови старог — *sit venia verbo* — дубљи су и постојанији него што се то обично мисли, а замеци новог нежнији и мањи него што се то понекад верује и у тој илузији лежи велика опасност.

Др Момчило Курдулија

РЕЗЮМЕ

Система института одногo наследника

Институт одногo наследника предпoлагает особый режим обладания вещью (а он касается земель сельско-хозяйственного назначения), существенная особенность которого заключается в переходе недвижимого имущества с представителя одного поколения на представителя следующего поколения и т.д. Наблюдаемые процессы дробления земель; занятых сельским хозяйством, принадлежащих частным собственникам, могут на пер-

вый взгляд вызвать размышления о целесообразности в наши дни института одного наследника. Однако следует сразу же подчеркнуть, что более глубокое проникновение в проблематику, связанную с землями сельскохозяйственного назначения, говорит нам, что институт, о котором идет речь, представляет собой всего лишь соблазнительный паллиатив.

Институт одного наследника порождает проблему сферы его применения: тотальной или частичной. Здесь имеется ряд затруднений, в числе которых находится и размер угодья, обеспечивающего в экономическом отношении средний уровень жизни, а это, в числе остального, означает, что предварительно следовало бы решить и следующие вопросы: порядок, определения климатических условий, урожайности угодья, агротехнических мер, соответственной подготовленности и трудолюбия наследника, дальности путей сообщения и рынка, политики цен и т.д. Сложность данных вопросов усугубляется и тем обстоятельством, что все, на что они относятся, подвергается постоянному или временному изменению и преобразованию. Упомянем также и время действия института одного наследника, связанного с рядом важных и запутанных вопросов. Кроме того затруднительную проблему представляет собой пособие, заключающее в себе ряд деликатных и важных вопросов. К тому же нахождение критерия, по которому определяется лицо, к которому переходит земля сельскохозяйственного назначения, представляет вопрос большой важности. Здесь имеется и затруднение особого значения: свобода выбора профессии и трудоустройства. Институт одного наследника предполагает и возможность трудоустройства остальных родственников наследодателя в других хозяйственных областях и профессиях. Понятие одного наследника не было бы полным, если бы базировалось исключительно на землях занятых сельским хозяйством, так как недвижимое имущество охватывает и другие блага, составляющие вместе с угодьями одно экономическое целое. Наконец, здесь существует и проблема расхождения между правилами порядка наследования и институтом, которому посвящена данная статья.

Таким образом выход следует находить в соответствующей экономической концепции и принятии целого ряда мер, обеспечивающих их реализацию. Во всяком случае следовало бы избегать всего, что напоминает феодальное прошлое и затушевывает проблематику сельского хозяйства, ожидающего более адекватные решения. К тому же, сельское хозяйство по своему общественному значению занимает виднейшее место.

SUMMARY

The system of one heir institution

The one heir institution is characterized by a special regime of possession (concerning agricultural land) whose essential feature is descending of respective real estate from the individual of one generation to the individual of next generation. Observing the process of dividing of agricultural land in the private ownership, one may, at first glance, start to consider the eventual utility of one heir institution at present time. It should, however, be pointed out immediately that deeper involving in these problems shows that institution we are talking about is only a tempting palliative.

The one heir institution sets the problem concerning its field of application: totally or partially. Lot of difficulties appear here, among them the size of land necessary for such economic exploitation of property that provides an average standard to a family, what — besides other things —

means that questions should be answered at first place: how to define climatic conditions, quality of land, agro-technical measures, skill and industry of heirs, distance from communications and markets, the price policy etc. The complexity of these questions is enlarged by the fact that matters they relate to are subject to permanent or periodical motion and transformation. One of these is the time of application of the one heir institution which is firmly connected with series of important and complicated questions. Besides that, difficult problem is compensation money also involving new sensitive questions. One of the main questions is searching out the criteria on the basis of which a recipient of agricultural land is to be determined. There is a particular difficulty here: freedom of choice of profession and employment. The one heir institution presumes also the possibility for other relatives to find employment in other economic branches and activities. A heir's legacy would not be complete if based only upon agricultural land, because immobility things also comprehend other goods which form one economic entity together with soil. Finally, there is a problem of divergency between the rule of parental-linear system and the institution to which this work refers.

The solution, thus, should be searched in respective economic conception and in undertaking whole series of measures to provide its realization. In any case, everything should be avoided what reminds on a memory of feudal past and unables solution for agricultural problems that need more adequate help because of their social importance.

RÉSUMÉ

Le système de l'institution d'un héritier

L'institution d'un héritier suppose un régime de possession spécial (et celui-ci se rapporte au terrain agricole) dont la qualité distinctive est le passage d'un bien immobilier de l'unité d'une génération à l'unité de la génération suivante etc. L'observation du processus de la scission du terrain agricole qui se trouve dans la propriété privée peut, de prime abord, inciter à la réflexion sur l'opportunité de l'institution d'un héritier à notre époque. Il faut, cependant, souligner immédiatement que la pénétration plus profonde dans le problème qui a trait au terrain agricole fait ressortir que l'institution dont il est question est un palliatif séduisant et rien de plus.

L'institution d'un héritier impose le problème du champ de son application, totalement ou partiellement. En cette situation il y a une série de difficultés, parmi lesquelles se trouve aussi l'étendue du terrain que rend possible l'état économique de la propriété pour assurer un niveau de vie moyen à la famille, ce qui, — entre autre, — signifie qu'il faudrait résoudre au préalable les questions suivantes: comment déterminer les conditions climatiques, la bonité du terrain, les mesures agrotechniques, les aptitudes professionnelles et de travail de l'héritier, l'éloignement des voies de communication et du marché, la politique des prix etc. La complexité, de ces questions est augmentée du fait que ce à quoi elles se rapportent est soumis à un mouvement constant ou périodique et à des transformations. En cette circonstance de même le moment de l'action de l'institution d'un héritier entraîne une série de questions importantes et compliquées. En outre, un problème difficile à résoudre est l'indemnité qui comprend dans sa notion une série de questions délicates et importantes. Par ailleurs, la découverte des critères sur la base desquels serait déterminée la personne qui prend possession du terrain agricole est une question de premier ordre. Dans ce cas apparaît une difficulté particulière: la liberté du choix de la profession et de

l'emploi. L'institution d'un héritier suppose aussi la possibilité de l'emploi des autres parents du testateur dans les autres branches et activités économiques. La composition d'un héritier ne serait pas complète si elle était basée seulement sur le terrain agricole, vu que les biens immobiliers englobent aussi les autres biens qui constituent avec le terrain une totalité économique. Enfin, dans ce cas le problème se pose, de même, de la divergence entre les règles du système de parenté linéaire et l'institution à laquelle ce travail est consacré.

Par conséquent il faut chercher une issue dans la conception économique correspondante et dans la mise en application d'une série de mesures qui assureraient sa réalisation. Dans tous les cas il faudrait éviter tout ce qui rappellerait le passe féodal et l'embrouillement des problèmes de l'agriculture qui attendent des solutions plus adéquates et qui par leur importance sociale rentrent dans le cadre des devoirs de tout premier ordre.